

*DELICROMAR – završna konferencija
NOVI PRAVNI REŽIM ZA MARINE
Zagreb, 22. – 23. studenog 2018.*

PRAVNI ASPEKT SIGURNOSTI PLOVIDBE U HRVATSKIM MARINAMA

**Prof. dr. sc. Ranka Petrinović
Doc. dr. sc. Nikola Mandić**

Pomorski fakultet, Sveučilište u Splitu

Ova prezentacija rezultat je istraživanja na uspostavnom znanstvenoistraživačkom projektu DELICROMAR, br. 3061:

Razvoj suvremenog pravnog i osigurateljnog režima za hrvatske marine – unapređenje konkurentnosti, sigurnosti, sigurnosne zaštite i zaštite morskog okoliša

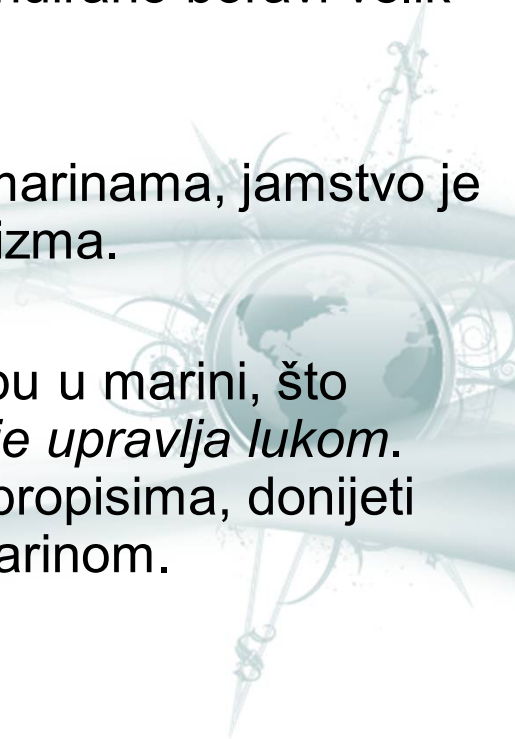
www.delicromar.hazu.hr

Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost

UVOD

- Turističke usluge u nautičkom turizmu pružaju se u marinama, kao vrsti luka nautičkog turizma te na plovnim objektima nautičkog turizma.
- Marine predstavljaju početne i završne točke plovidbe plovnih objekata nautičkog turizma, te pružaju mjesto za njihov siguran vez izvan sezone plovidbe, tako da u njima kontinuirano boravi velik broj plovila.
- Osiguranje standarda sigurnosti plovidbe u marinama, jamstvo je uspješnog odvijanja djelatnosti nautičkog turizma.
- Koncesionar je odgovoran za sigurnu plovidbu u marini, što proizlazi iz njegova pravnog statusa *tijela koje upravlja lukom*. Koncesionar je obvezan, sukladno važećim propisima, donijeti pravilnik o redu u luci i uvjetima korištenja marinom.

- U ovom radu analiziraju se prava i obveze koncesionara u poslovima osiguravanja standarda sigurnosti plovidbe u marinama.

PROPISI KOJI REGULIRAJU NAUTIČKI TURIZAM

- Djelatnost u nautičkom turizmu regulirana je s više zakonskih i podzakonskih propisa, od kojih se mogu izdvojiti:
 - *Pomorski zakonik,*
 - *Zakon o pružanju usluga u turizmu,*
 - *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama,*
 - *Pravilnik o brodicama i jahtama,*
 - *Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji luka nautičkog turizma,*
 - *Pravilnik o vrstama i kategorijama plovnih objekata nautičkog turizma,*
 - *Pravilnik o obavljanju inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe,*
 - *Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti iznajmljivanja plovila sa ili bez posade i pružanje usluge smještaja gostiju na plovilu,*
 - *Pravilnik o naknadi za sigurnost plovidbe.*
- Dobra pravna regulativa preduvjet je za sigurnost plovidbe u akvatoriju marina.

PODJELA LUKA I PLOVILA U NAUTIČKOM TURIZMU

- Luke i plovni objekti nautičkog turizma razvrstavaju se u vrste, a pojedine vrste se kategoriziraju.
- Različitim podzakonskim propisima uređuju se vrste i kategorije luka i plovnih objekata nautičkog turizma, minimalni uvjeti koje moraju ispunjavati takve luke te način kategorizacije luka i plovnih objekata nautičkog turizma.

Luke nautičkog turizma – marine

- Prihvatni kapaciteti za plovila nautičkog turizma smješteni su u lukama nautičkog turizma i na nautičkim vezovima u lukama otvorenim za javni promet.
- Nautički vezovi mogu biti cjelogodišnji, sezonski i tranzitni. Prihvatni kapaciteti su cjelogodišnji i sezonski. Usluge prihvata plovila su iznajmljivanje stalnog i tranzitnog veza.
- Luke nautičkog turizma, prema vrsti usluge koje u luci pružaju, razvrstavaju se na:
 - sidrišta,
 - odlagališta plovnih objekata,
 - suhe marine i
 - marine.

- Kategorizaciji podliježu samo luke nautičkog turizma vrste *marina*.
- Kategorija marine utvrđuje se ovisno o ispunjavanju uvjeta propisanih *Pravilnikom o razvrstavanju i kategorizaciji luka nautičkog turizma* za pojedinu kategoriju i to prema:
 - kvaliteti opreme i uređenja,
 - standardu usluga,
 - raznovrsnosti dopunjujućih usluga koje se turistima pružaju u marini, kao i ostalih usluga i sadržaja na raspolaganju turistima u neposrednoj blizini marine,
 - kvaliteti održavanja marine u cjelini.
- Kategorije marine označavaju se sidrima.

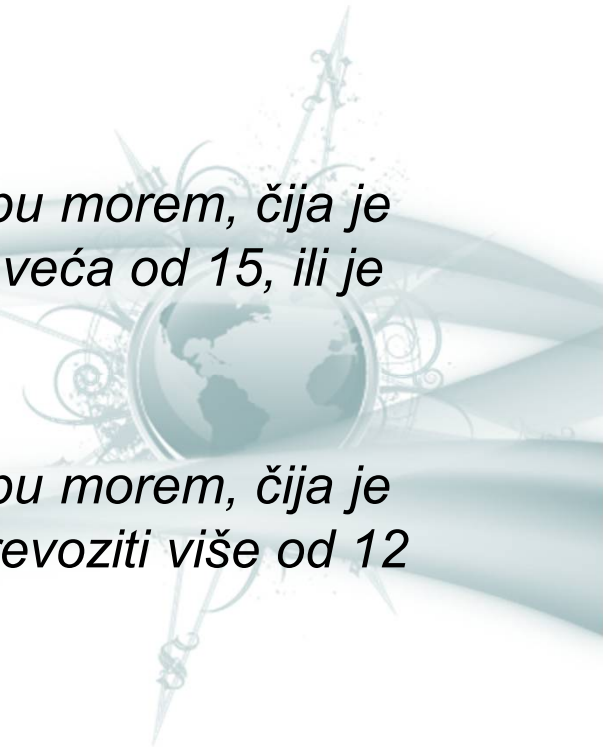

Plovila u nautičkom turizmu

- U nautičkom turizmu pojavljuju se brojna plovila različitih svojstava i namjene. Zajednička karakteristika svih plovila u nautičkom turizmu je da služe za sport i rekreaciju.
- Trenutno su u proceduri izmjene i dopune *Pomorskog zakonika* kojima su predviđene izmjene definicija broda, jahte i brodice.
- Postojeća definicija **broda**:

Brod je plovni objekt namijenjen za plovidbu morem, čija je duljina veća od 12 metara, a bruto tonaža veća od 15, ili je ovlašten prevoziti više od 12 putnika.
- Predložena definicija **broda**:

Brod je plovni objekt namijenjen za plovidbu morem, čija je duljina veća od 15 metara ili je ovlašten prevoziti više od 12 putnika.

- Postojeća definicija **jahte**:

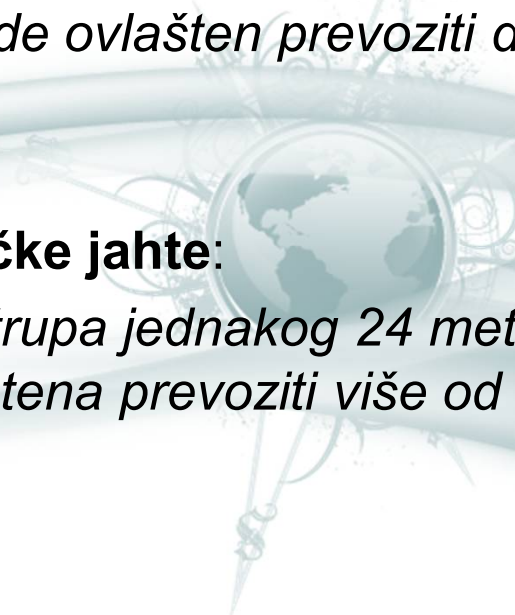
Jahta je plovni objekt za sport i razonodu, neovisno koristi li se za osobne potrebe ili za gospodarsku djelatnost, a čija je duljina veća od 12 metara i koji je namijenjen za dulji boravak na moru, te koji je pored posade ovlašten prevoziti ne više od 12 putnika.

- Predložena definicija **jahte**:

Jahta je plovni objekt za sport i razonodu, neovisno koristi li se za osobne potrebe ili za gospodarsku djelatnost, a čija je duljina trupa veća od 15 metara i koji je namijenjen za dulji boravak na moru, te koji je pored posade ovlašten prevoziti do 12 putnika.

- Pored toga, uvodi se definicija **velike putničke jahte**:

Velika putnička jahta jest jahta duljine trupa jednakog 24 metra ili većeg, te koja je pored posade ovlaštena prevoziti više od 12, ali ne više od 36 putnika.

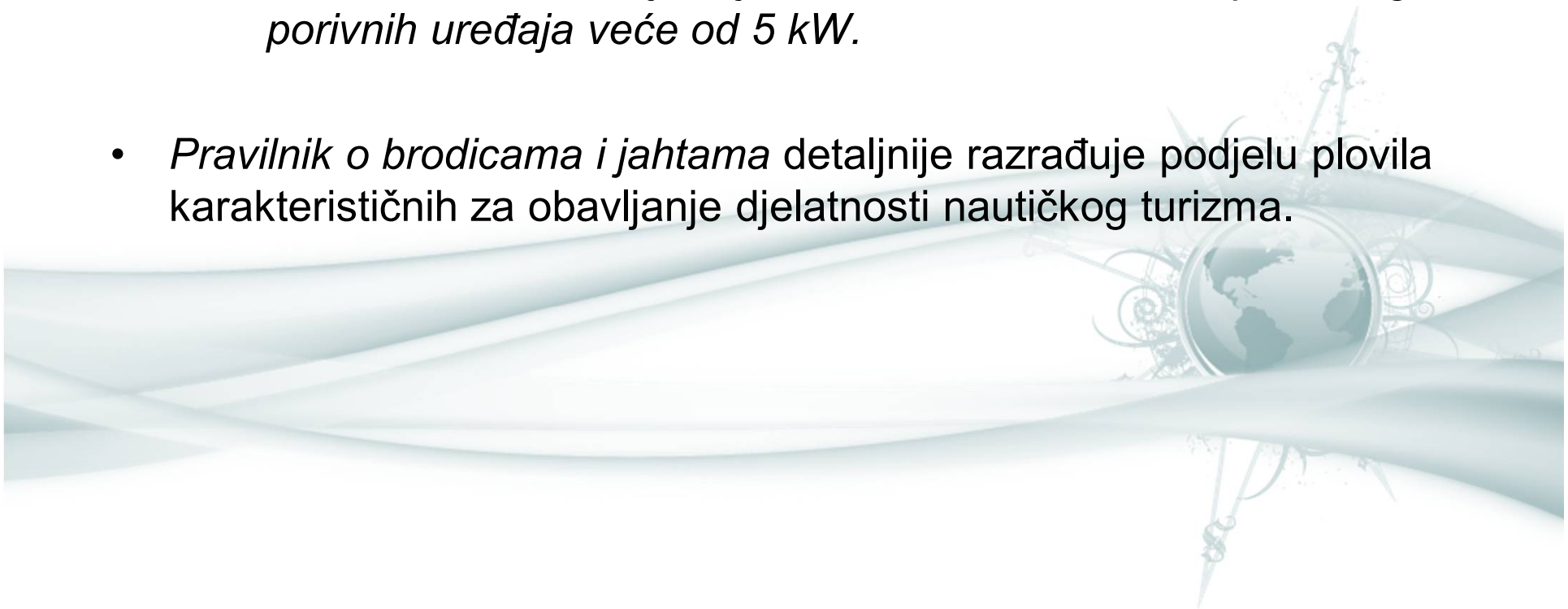
- Postojeća definicija **brodice**:

Broдика je plovni objekt namijenjen za plovidbu morem koji nije brod ili jahta, čija je duljina veća od 2,5 metara, ili ukupne snage porivnih strojeva veće od 5 kW.

- Predložena definicija **brodice**:

Broдика je plovni objekt namijenjen za plovidbu morem koji je ovlašten prevoziti najviše 12 putnika, čija je duljina trupa veća od 2,5 metra, a manja ili jednaka 15 metara, ili ukupne snage porivnih uređaja veće od 5 kW.

- *Pravilnik o brodicama i jahtama* detaljnije razrađuje podjelu plovila karakterističnih za obavljanje djelatnosti nautičkog turizma.

TIJELO KOJE UPRAVLJA LUKOM – KONCESIONAR

- Prema *Pravilniku o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora RH* tijelo koje upravlja marinom je ovlaštenik koncesije – *koncesionar*.
- Koncesionar je dužan koristiti marinu sukladno odluci o koncesiji i sklopljenom ugovoru o koncesiji te održavati marinu prema njenoj namjeni i zahtjevima sigurnosti plovidbe u njoj.
- Poslovi koncesionara u marinama regulirani su *Pomorskim zakonikom, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama* te osobito *Pravilnikom o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora RH* i *Uredbom o uvjetima kojima moraju udovoljavati luke*.

SIGURNOST PLOVIDBE I RED U MARINAMA

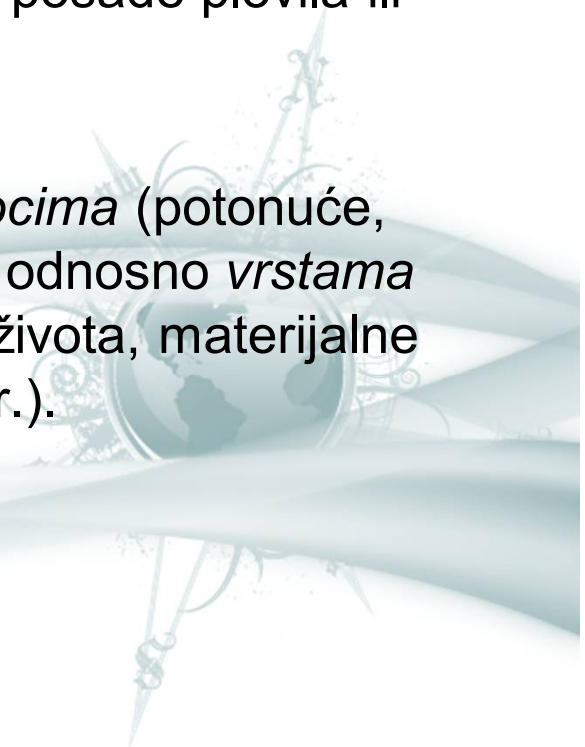
- Temeljem *Pomorskog zakonika, Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama* te *Pravilnika o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora RH* koncesionar svake pojedine marine mora donijeti pravilnik o redu u toj luci i uvjetima korištenja, kojim određuje namjenu pojedinog dijela luke i način odvijanja prometa u luci.
- Ovlaštenici koncesije u marinama dužni su voditi računa o potrebama za stalni vez, tranzitni vez i operativni vez. Nadalje, pravilnikom o redu u marini propisuje se postupak javljanja, načini uplovljavanja, pristajanja, vezivanja, premještanja, sidrenja i isplovljavanja plovniha objekata i način kontrole nad obavljanjem tih radnji te red i uvjeti korištenja marine.

- Red u marinama provodi koncesionar, dok nadzor sigurnosti plovidbe obavljaju nadležne lučke kapetanije. Pravilnik o redu u marini potvrđuje nadležna lučka kapetanija te mora biti javno objavljen.
- Boravak plovila u marini obuhvaća nekoliko međusobno povezanih faza koje su detaljno razrađene pravilnikom o redu u marini, a izravno utječu na sigurnost plovila i općenito plovidbe u marini. To su:
 - određivanje mjesta za privez plovila,
 - uplovljavanje i isplovljavanje plovila,
 - vezivanje i sidrenje,
 - boravak plovila u marini te
 - odlazak plovila iz marine.

POMORSKE HAVARIJE U MARINAMA

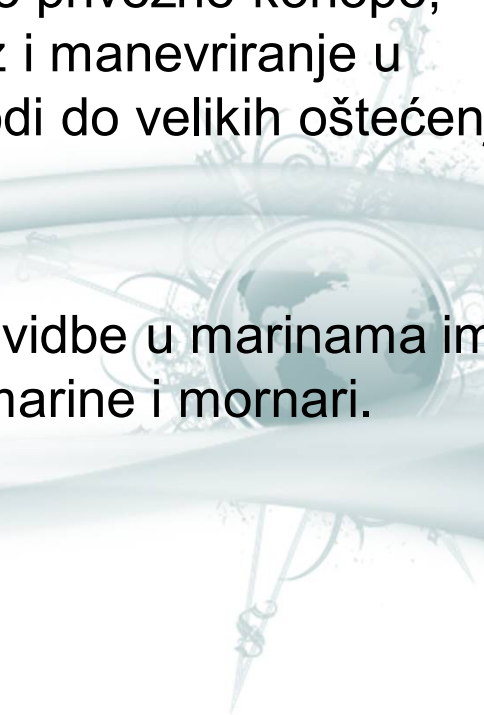
- U ostvarivanju sigurnosti plovidbe u marinama posebno je važno poštovati procedure o održavanju reda u marini kako bi se izbjegle, odnosno znatno smanjile mogućnosti nastanka pomorskih havarija.
- Pomorska havarija može biti uzrokovana opasnostima mora (viša sila ili slučaj) i djelovanjem ljudi, koji mogu biti članovi posade plovila ili treće osobe.
- Pomorske havarije mogu se razvrstati prema *uzrocima* (potonuće, požar i eksplozija, nasukavanje, sudar, udar i dr.) odnosno *vrstama štetnih posljedica* (npr. gubitak ili ugroza ljudskih života, materijalne štete, onečišćenje okoliša, nematerijalne štete i dr.).

- Iz analize dostupnih podataka za prethodnih sedam godina proizlazi kako, sa stajališta sigurnosti plovidbe, marine pružaju dovoljnu razinu sigurnosti boravka plovila na vezu, i to kako tijekom ljeta kada su učestala uplovljavanja i isplovljavanja tako i tijekom zime, odnosno u vrijeme kada najveći dio plovila nema stalnu posadu.
- Promet u područjima u neposrednoj blizini marina obilježen je svojstvima pojedine marine. Posebno ga obilježava *godišnji promet* koji je najizrazitiji tijekom ljetnog razdoblja, *tjedni promet* koji je najintenzivniji krajem tjedna (kada dolazi do izmjene posade na unajmljenim plovilima) te *dnevni promet* koji je znatno povećan u jutarnjim satima kada plovila napuštaju marinu odnosno u predvečerje kada se znatan broj plovila vraća na noćenje u marinu.
- Uz vremenske prilike, čest uzrok opasnosti koja prijeti sigurnosti plovidbe u marini je niska razina stručnosti ljudi koji upravljaju plovilima nautičkog turizma, a opasnost za sigurnost plovidbe predstavlja i povećan promet.

- Ako se u pojedinim marinama ne vodi dovoljno računa o načinu priveza i rasporedu plovila što je često posljedica nedovoljnog broja raspoloživih vezova, osobito u ljetnom razdoblju, veća je vjerojatnost pomorskih havarija (sudar, udar, potonuće i dr.) na mjestu priveza, prilikom manevriranja u marini ili pri uplovljavanju / isplovljavanju.
- Prilikom manevriranja u marinama dolazi do nesreća koje u pravilu ne dovode do gubitka plovila (udar plovila u obalu ili sudar s drugim privezanim plovilom, zaplitanje vijka plovila o privezne konope, čemu pridonosi nedovoljan prostor za privez i manevriranje u marinama). Iznimka je požar koji često dovodi do velikih oštećenja ili gubitka plovila.
- Značajnu ulogu u ostvarivanju sigurnosti plovidbe u marinama imaju obučeni djelatnici marine, osobito kapetan marine i mornari.

INSPEKCIJSKI NADZOR

- Pravilnik o redu u marini provodi uprava odnosno kapetan marine, a nadzor nad provođenjem pravilnika o redu u marini vrši nadležna lučka kapetanija. U skladu s tom odredbom jasno su razgraničena ovlaštenja i nadležnosti koncesionara i lučkih kapetanija.
- Zbog kršenja odredbi pravilnika o redu, marina je ovlaštena prestati pružati svoje usluge, što uključuje i otkazivanje veza. Također, ima pravo na naknadu štete od odgovornog korisnika – prekršitelja pravilnika, temeljem njegove građanskopravne odgovornosti.
- Prekršajne kazne može naplatiti samo nadležna lučka kapetanija.

- *Pravilnikom o obavljanju inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe reguliran je:*
 - inspekcijski nadzor nad domaćim plovilima u nautičkom turizmu,
 - inspekcijski nadzor nad stranim plovilima u nautičkom turizmu,
 - inspekcijski nadzor nad pomorskim dobrom čiji su dijelovi i marine.

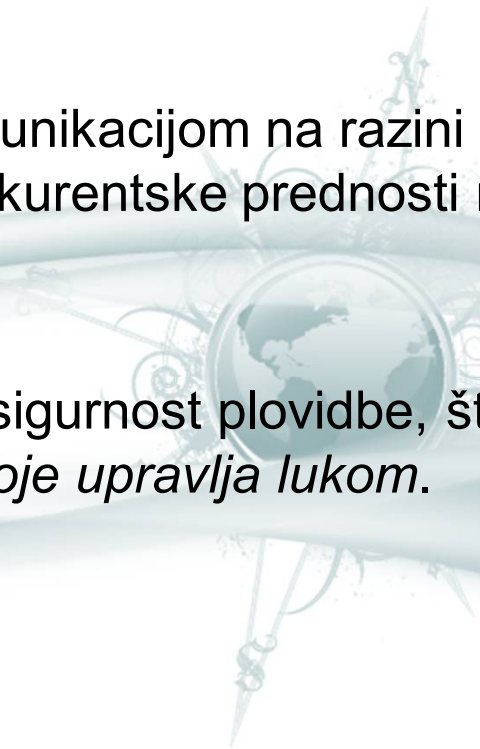
JAVNE OVLAŠTI KONCESIONARA MARINE

- Zbog postizanja najviših standarda sigurnosti plovidbe u marinama važno je razjasniti ima li koncesionar marine javne ovlaštati u nadziranju sigurnog odvijanja svih faza boravka plovila u marini, uključujući uplovljavanje i isplovljavanje plovila, vezivanje i sidrenje, boravak u marini te odlazak plovila iz marine.
- Nedržavni subjekti mogu obavljati javne ovlaštati samo kad su im one povjerene od strane nadležnog državnog tijela i odgovarajućim pravnim aktom. Najbolje rješenje je da se javne ovlaštati povjeravaju onim pravnim aktom (zakonom) kojim se u materijalnopravnom smislu uređuje određena materija. U zakonu treba izričito navesti da su određeni poslovi javne ovlaštati. Međutim, to se vrlo rijetko čini pa se mora na posredan način, tumačenjem smisla i značenja određenih odredaba, izvesti zaključak radi li se i o kakvim javnim ovlaštati.

- Obveza koncesionara za donošenje pravilnika o redu u marini proizlazi iz njegovih javnih ovlasti. U okviru tih ovlasti koncesionar marine posebno je dužan brinuti o sigurnosti uplovljavanja / isplovljavanja, privezivanja, sidrenja i boravka plovniha objekata u luci, sigurnosnoj zaštiti luke kao i o zaštiti mora i obale od onečišćenja što propisuje pravilnikom o redu u marini.
- Poslovi koje je moguće promatrati kao javne ovlasti, a zakonske su obveze koncesionara, dijele se na poslove vezano uz održavanje reda u marinama, sigurnost plovidbe, zaštitu morskog okoliša te sigurnosnu zaštitu.
- Svi poslovi vezani za osiguranje standarda sigurnosti plovidbe kojima se štiti ljudski život, imovina i morski okoliš, a koji su poslovi od iznimne važnosti za svaku državu, iako nisu posebno navedeni kao javne ovlasti koncesionara trebaju se smatrati takvima, jer su to poslovi u funkciji ispunjenja međunarodnopravnih obveza države.

ZAKLJUČAK

- S obzirom da marine predstavljaju početne i završne točke plovidbe plovnih objekata nautičkog turizma, u njima kontinuirano boravi veliki broj plovila.
- Osiguranje standarda sigurnosti plovidbe u marinama, jamstvo je uspješnog poslovanja svake marine.
- Aspekt sigurnosti zajedno s kvalitetnom komunikacijom na razini *marina – korisnik plovila* važan je činitelj konkurentske prednosti na tržištu nautičkog turizma.
- Koncesionar svake marine odgovoran je za sigurnost plovidbe, što proizlazi iz njegovog pravnog statusa *tijela koje upravlja lukom*.

- Iz svega navedenog može se zaključiti da marine pružaju dovoljnu razinu sigurnosti boravka plovila na vezu, i to kako tijekom ljeta kada su učestala uplovljavanja i isplovljavanja plovila tako i tijekom zime, odnosno u vrijeme kada je najveći dio plovila u raspredi.

Hvala na pozornosti!

